

VRAGEN RAADSVORSTEL AANWENDEN PROCESMIDDELEN MIDDENGEBIED

BEELDVORMENDE RAADSVERGADERING 11 MEI 2020

Alvorens in te gaan op de gestelde vragen volgt hieronder een inleidende context waarin de behoefte en noodzaak voor procesgeldten moet worden gezien.

De context

Strategisch actieplan Randstad Zuid-Limburg (Soete 1)

In februari 2018 verscheen de notitie van Prof. Dr. Luc Soete “*Strategisch actieplan: Randstad Zuid-Limburg, Een eerste aanzet voor een Stedelijk netwerk Zuid-Limburg*” (Soete 1)

Deze notitie, gemaakt in opdracht van de gemeenten Maastricht, Heerlen en Sittard-Geleen (Tripool), maakt een vergelijking met de randstad: een sterk verstedelijkt gebied met een hoogwaardig groen hart: “Randstad Zuid Limburg”.

De notitie gaat nadrukkelijker in op de specifieke strategische opgaven van de drie genoemde steden maar refereert duidelijk ook aan het belang van het middengebied voor de gezamenlijke opgaven voor de Randstad Zuid-Limburg:

“*Dat is in zekere zin de gezamenlijke opgave voor “Randstad Zuid-Limburg”:*

- *Het verder realiseren van bijkomende welvaart mede, en dankzij de Nederlandse randligging aan de grens, maar centrale ligging in Europa, met ook alle uitdagingen wat bereikbaarheid betreft;*
- *Het inzetten op saamhorigheid: iedereen aan het werk, aandacht en steun voor sociaal zwakkeren en onderwijs dat verbindt en niet polariseert; en*
- *Het behoud van het unieke Zuid-Limburgs landschap met zijn inspirerende leefomgeving, inclusief cultuur.”*

Soete 1 heeft grotendeels betrekking op de opgave van de stedelijke gemeenten in het hoofijzer.

De economische ontwikkeling van het Middengebied vraagt een geheel andere benadering dan in het stedelijke gebied. Daar waar in het stedelijke gebied de benadering gericht is op groei is de benadering in het middengebied gericht op het behoud van kwaliteit, duurzaamheid en kleinschaligheid. Derhalve is op verzoek van de Tripool gemeenten, onder leiding van de burgemeester van Maastricht, verzocht om een visie voor het middengebied op te stellen.

Strategisch Actieplan Middengebied Zuid-Limburg “Van groen hart tot groene long” (Soete 2)

De strategie voor het Middengebied behoeft dus nadere verdieping. Dit om een compleet en gezamenlijk strategisch kader voor Zuid-Limburg te verkrijgen zodat er in Zuid-Limburg in gezamenlijkheid kan worden gewerkt met dezelfde richting aan de landelijke en stedelijke opgave die samen de kwaliteit van ons vestigingsklimaat bepalen.

Zodoende ontstond het voorstel om de opgave van het Middengebied in de Randstad Zuid-Limburg gezamenlijk op te pakken. De heer Soete is gevraagd om deze uit te werken en de bestaande visie op Randstad Zuid Limburg te completeren met een strategische ontwikkelvisie voor het Middengebied van Zuid-Limburg. Concreet is de heer Soete gevraagd om een verdiepend onderzoek uit te voeren naar de economische structuurversterking van het landelijk gebied (*de unieke en aantrekkelijke regio*) en zijn strategische ontwikkelvisie voor het Middengebied te geven.

Op 19 februari 2019 hebben de colleges van de Middengebied gemeenten dientengevolge ingestemd met het "Strategisch Actieplan Van groen hart tot groene long" (Soete II). Naast een raadsinformatiebrief van 19 februari 2019 is dit actieplan is toegelicht aan raadsleden tijdens een bijeenkomst op 11 maart 2019 in Voerendaal. Op 8 april 2019 is Soete 2 gepresenteerd en toegelicht in onze beeldvormende raadsvergadering.

Op basis van Soete II hebben de negen colleges de gemeentesecretarissen opdracht gegeven om te komen tot een uitvoeringsprogramma en een uitvoeringsmodel (governance).

Het strategisch actieplan (Soete 2) komt voort uit deskresearch van een grote hoeveelheid 'facts en figures', beleidsdocumenten en andere relevante documenten, gevolgd door meerdere sessies met de gemeentesecretarissen, gesprekken vertegenwoordigers van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg, de VVV Zuid-Limburg, LLTB en de drie Tripool directeuren economie.

Het strategisch actieplan bestaat uit vier delen:

1. In een eerste deel wordt op basis van inbreng van de verschillende Middengebied-gemeenten een diagnose gesteld van de eigen ontwikkelingsmogelijkheden en strategische uitdagingen.
2. In een tweede deel worden de eerste contouren geschetst van een gemeenschappelijke brede strategische visie voor het Middengebied.
3. In een derde deel staat de relatie met de Tripool en de drie Centrumgemeenten centraal.
4. In een vierde deel worden de gezamenlijke strategische opgaven, de ambitie voor het Middengebied weergegeven.

Als gezamenlijke strategische opgaven (6) van de Middengebied-gemeenten zijn aangemerkt:

- Energietransitie en duurzaamheid in een bronsgroene regio
- Gezondheid: groene longblaasjes in een signaalrode long
- Natuur- en omgevingsinclusieve landbouw en landschapsbeheer
- Ondernemerschap
- Een saamhorige regio
- Toerisme van de toekomst

Deze strategische opgaven waren de hoofdmoot voor het toen nog te ontwikkelen uitvoeringsprogramma en uitvoeringsmodel.

De strategische opgaven zijn inmiddels ook nadrukkelijk opgenomen in het concept van de provinciale omgevingsvisie. Het ontwerp van die omgevingsvisie zal naar verwachting medio september 2020 voor zienswijze ter inzage worden gelegd.

Uitvoeringsprogramma Middengebied (UVP)

In juli 2019 heeft er in de negen colleges besluitvorming plaatsgevonden over de contouren van een uitvoeringsprogramma. In de periode juli-september 2019 heeft verdieping van het uitvoeringsprogramma plaatsgevonden in samenwerking met de zogenaamde triple-helixpartners. Daarmee wordt bedoeld een samenwerking tussen drie partners zijnde overheid, onderwijs/onderzoek en ondernemers, zoals bijvoorbeeld de GGD, Bureau Trendbreuk, Hogeschool Zuyd, Onderwijsstichting Movare, Burgerkracht Limburg, Actiecentrum Limburg positief gezond, Klein Groots Land, Koninklijke Horeca Nederland, HISWA/ RECRON, LLTB, Rabobank, Nationaal Landschap Zuid-Limburg, Visit Limburg en Provincie. Bij de verder invulling van het UVP en projecten zullen deze en andere stakeholders/partners een essentiële rol en positie vervullen.

Het uitvoeringsprogramma Middengebied is op 22 oktober 2019 vastgesteld door de colleges en vormt een stevige inhoudelijke basis voor de samenwerking die recht doet aan de behoefte van Zuid-Limburg, de Middengebied-gemeenten, hun inwoners en het gebied.

Zoals hiervoor aangegeven is het UVP eind 2019 vastgesteld door de colleges van het Middengebied en zijn de gemeenteraden daarover geïnformeerd door middel van een raadsinformatiebrief van 30 oktober 2019 en een raadsinformatiebijeenkomst op 11 december 2019 in Valkenburg aan de Geul.

Het UVP kent als basis het strategisch actieplan Middengebied Zuid-Limburg “Van groen hart tot groene long”: de ambities uit dit actieplan zijn vertaald naar doelstellingen en uitvoeringsactiviteiten.

Het UVP is daarmee de gemeenschappelijke opgave van de Middengebied-gemeenten op basis van de grootste gemeenschappelijke deler. Hiermee werkt het Middengebied aan een sterker Zuid-Limburg. In het Middengebied wordt het verschil gemaakt langs vier programmalijnen:

- Landschap en landbouw;
- Duurzaamheid;
- Toerisme van de Toekomst;
- Vitale Samenleving.

Dit verschil wordt per programma gemaakt door strategische doelen en tactische/operationele activiteiten.

Vanuit de programmalijnen wordt vanaf de vaststelling van het UVP gewerkt aan uitvoering richting financiering, lobby, beleid en projecten. Voor de investeringsagenda wordt een beroep gedaan op de quattro helix-partijen met een specifieke blik op rijksmiddelen en provinciale/euregionale middelen en middelen van private partijen. Quattro helix wil zeggen een samenwerking van vier partijen: Onderwijs, Ondernemingen, Overheid en Ondernemende Burger, ook wel de vier o's genoemd. Daarbij is de ervaring en de verwachting dat er een stevige financiële multiplier kan worden gerealiseerd door investeringen van bedrijfsleven, kennisinstellingen, Europese programma's en diverse andere partners.

Governance opgave Middengebied

Tegelijkertijd met de vaststelling van het UVP hebben de colleges ingestemd met de verkenning van de governance-opgave passend bij de gebiedseigen opgave van het Middengebied. In navolging daarvan wordt nu gewerkt aan de invulling van de governance, waarbij ook de relatie tot de tripool / Zuid-Limburg nadrukkelijk aandacht verdient.

Met andere woorden: hoe organiseren we een passende/effectieve samenwerking in het Middengebied zélf met een open blik richting bestaande samenwerkingsverbanden, uitvoeringsorganisaties en overlegtafels met - waar nodig - de mogelijkheid om te kunnen 'schakelen op schalen'. De synergie met al die andere samenwerkingsverbanden moet worden bewaakt.

Governance wil ook zeggen dat de samenwerking dusdanig wordt ingericht dat de democratische (bij)sturing en (tussentijdse) controle, het afleggen van verantwoording en uitoefenen van toezicht oftewel: goed besturen wordt geborgd.

De definitieve governance moet zijn vorm en inrichting nog gaan krijgen maar voor wat betreft een tijdelijke governance zijn door de colleges van het Middengebied reeds een aantal samenwerkings-principes vastgelegd:

1. Een governance niet met een aparte uitvoeringsorganisatie maar door inzet van eigen personeel en middelen;
2. Geen zware structuur;
3. Samenwerking is vertrouwen;
4. Samenwerking is flexibel, maar niet vrijblijvend “vrijheid in gebondenheid”;
5. Het realiseren van complementaire opgaven staat centraal, leren van elkaars goede voorbeelden;
6. Voldoende bestuurlijke en ambtelijke capaciteit beschikbaar stellen om inhoudelijk samenwerkingsproces vorm te geven;

7. Uitvoeringsbudget van 3 euro per inwoner voor 3 jaar beschikbaar stellen en begin 2021 een evaluatie uitvoeren;
8. Inzet op kwaliteit op gebiedseigen opgaven;
9. Wel 'coalition of the willing', maar geen vrijblijvendheid, vrijheid in gebondenheid;
10. Experiment en bestendigheid;
11. Vanuit complementaire opgaven van het middeengebied en stedelijk gebied samen partnerschap invullen;
12. Het strategisch actieplan Middeengebied en Agenda ZL vormen een volledige agenda voor Zuid-Limburg).

In de tijdelijkheid van de governance is ruimte om te experimenteren en willen we graag leren. De ervaringen die hiermee opgedaan worden, kunnen als input gebruikt worden voor de te kiezen samenwerkingsvorm in de definitieve governance. De tijdelijke governance richt zich enerzijds op het proces, hoe kan hier sturing aan gegeven worden. Anderzijds op de uitvoering van de Programmaliijnen uit het Uitvoeringsprogramma. De samenwerking in het Middeengebied heeft zich tot nu toe gekenmerkt als een bijzonder lichte samenwerkingsstructuur met als gevolg een succesvolle totstandkoming van een strategisch kader, vervat in Soete 2 en het UVP. De inzet voor de samenwerking is tot nu toe gebeurd op basis van inzet van ambtelijke capaciteit zonder verdere afspraken. Nu de samenwerking in het Middeengebied een intensievere (uitvoerings-) fase ingaat, mag verwacht worden dat ook nu iedere gemeente hieraan bijdraagt.

Om een beeld van de tijdelijke governance te geven:

De structuur van tijdelijke samenwerking in het Middeengebied kent als basis de vier inhoudelijke programmaliijnen onder regie van portefeuillehouders en (ambtelijke) programmamanagers. In deze programmaliijnen zijn de quatro helix-partners aangesloten: in ieder geval inhoudelijk, waar mogelijk en ook met mensen en middelen. Naast de vier inhoudelijke programmaliijnen, die zorgen voor een smalle en diepe samenwerking, zijn er vier gremia voor coördinatie, dialoog en afstemming (organisatie) bestaande uit een Bestuurlijk overleg Middeengebied (BOM9), Secretarissenoverleg Middeengebied (SOM9), Projectgroep Middeengebied (PGM9) en een Werkgroep

De projectorganisatie voor de projecten/programmaliijn zal vooralsnog worden bestaan uit bestuurlijk trekkers, één programmamanager, twee coördinerend gemeentesecretarissen en een werkgroep ter ondersteuning van de programmamanager.

Procesgelden Middeengebied

Zoals het UVP aangeeft zijn vier uitvoeringsprogramma's zowel complementair aan de bestaande samenwerkingen als onderscheidend op basis van het DNA van het Middeengebied. De samenwerking in het Middeengebied vindt plaats met een open blik naar andere uitvoeringsorganisaties, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Samen staan we aan de lat voor de gemeenschappelijke opgaven en ambities in Zuid-Limburg.

De hier aan de orde zijnde procesgelden zijn nodig om het hierboven weergegeven samenwerkingsproces - met de daaraan onlosmakelijk verbonden governance - te faciliteren.

Hierbij kan onder meer worden gedacht aan de te maken (proces)kosten voor externe onderzoeken, compensatie van ambtelijke capaciteit, (ambtelijke, raads- en college-) bijeenkomsten, bijeenkomsten met stakeholders, publicaties/drukwerk en andere (proces)kosten.

De vragen

Fractie CDA

1. Het gaat hier alleen over het aanwenden van de procesmiddelen. De investeringsagenda is indicatief € 50 mln. Hiervoor beroep gedaan op rijksmiddelen en provinciale/euregionale middelen en middelen van private partijen. Om dit te realiseren brengen de 9 gemeenten (in totaal 170.000 inwoners) 1,5 mln. bijeen voor de samenwerking.
2. Gemeente E-M brengt onderstaand in:
€ 75.000,- voor 2020 ; € 3 / inwoner
€ 100.000,- voor 2021 ; € 4 / inwoner
€ 125.000,- voor 2022 ; € 5 / inwoner
€ 150.000,- voor 2023 ; € 6 / inwoner
Totaal = €450.000,-
Wat brengen de andere gemeenten in? Ook volgens bovenstaand schema?

In de programmabegroting 2020-2023 zijn onder "Samenwerking Zuid-Limburg" (niet te verwarren met Economische Samenwerking Zuid-Limburg (ESZL)) onderstaande middelen opgenomen:

€ 75.000, - voor 2020;
€ 100.000, - voor 2021;
€ 125.000, - voor 2022.

Voor de samenwerking Zuid-Limburg zijn dus meerjarig gelden opgenomen en uit deze middelen zijn voor het Middengebied 3 euro aan procesgelden vrijgemaakt. Indien er additionele middelen nodig zijn om de uitvoering van projecten of anderszins te bekostigen zal hiervoor separate besluitvorming van de raad dienen te worden gevraagd.

Procesgelden Middengebied

Van de bovenstaande middelen is voor de periode 2020-2022 als procesgeld Middengebied bestemd:

€ 75.000, - voor 2020; € 3 / inwoner
€ 75.000, - voor 2021; € 3 / inwoner
€ 75.000, - voor 2022; € 3 / inwoner

Het raadsvoorstel procesgelden heeft dus betrekking op € 75.000, - per jaar (vergelijkbaar met circa 1 fte per jaar), voor een periode van 3 jaar, in totaal € 225.000, - aan procesgelden.

Het UVP ziet op een uitvoering richting financiering, lobby, beleid en projecten. De investeringsagenda is in omvang indicatief € 50 mln. Bij die indicatie is aangesloten bij de in het UVP opgenomen projecten en de Regio Deal Noord-Limburg als voorbeeld. Daarbij is de ervaring en de verwachting dat er een stevige financiële multiplier kan worden gerealiseerd door investeringen van bedrijfsleven, kennisinstellingen, Europese programma's en diverse andere partners.

De gemeenten in het Middengebied brengen dus € 3,- per inwoner per jaar (2020-2021-2022) bij elkaar. Zie ook de volgende vraag.

3. Hoe komt men dan op € 1,5 mln?

Om dit te realiseren brengen de middengebied gemeenten in totaal: 170.000 inwoners x €3, - x 3 jaar = circa € 1,5 mln. bij elkaar als procesgeld. Procesgeld dat nodig is om gezamenlijk de samenwerking Middengebied op basis van gezamenlijke strategische opgaven te kunnen oppakken.

4. Wat is de verdeling qua inbreng van de diverse gemeenten?

Op dit moment wordt gewerkt aan een lichtere samenwerkingsstructuur op basis van samenwerkingsprincipes - tijdelijke governance - waarbij ook afspraken zullen worden gemaakt over hoe we om gaan met de procesgelden/middelen (geld en/of mensen), waaronder de verdeling c.q. verrekening van uitgaven en kosten. De andere gemeenten brengen ook € 3,- per inwoner per jaar in aan procesgelden. Zie ook de inleidende context.

Fractie EML

1. Raadsvoorstel pag. 1 onder beslispunten: gezien het feit dat dit alleen in deze BeVo wordt geagendeerd, kan er geen budget worden vrijgemaakt voor de aanwending procesgelden. Toch staat dit vermeld onder het 2e punt 2. Graag toelichting. Zie ook laatste alinea pag.1.

De bedoeling van deze beeldvormende raadsvergadering is zaken op te halen bij de gemeenteraad en het raadsvoorstel vervolgens nog eens volledig de BOB cyclus te laten doorlopen.

2. Onder Aanleiding pag.1 en Governance opgave pag.2: Graag toelichting op de term 'governance' in relatie tot dit project.

Met de term 'governance' wordt bedoeld het geheel van afspraken die we in het middengebied gaan maken over hoe de samenwerking te organiseren inclusief de rolverdeling voor de ambtelijke, bestuurlijke en stakeholders in een nog te bepalen samenwerkingsstructuur. Zie ook de inleidende context.

3. Pag.3 'De samenwerking is primair gericht op de economische structuurversterking, waarbij componenten als onderwijs, duurzaamheidsopgaven, etc een belangrijke rol spelen'. Hoe wordt de afweging gemaakt bij activiteiten indien er geen zicht is op economische versterking, maar een ander doel zou worden gediend?

De focus is niet gericht op activiteiten die een ander doel dienen. Het Uitvoeringsprogramma Middengebied en het daaronder liggende Strategisch Actieplan Middengebied Zuid-Limburg zijn de leidraad voor activiteiten en projecten. Voor activiteiten die een ander doel dienen zal alsdan een aparte afweging moeten worden gemaakt.

4. Pag.3 Financiële aspecten.
Hieruit kan worden opgemaakt dat elk jaar €3 per inwoner besteed gaat worden, alleen aan het proces om een samenwerking in de 9 deelnemende gemeenten te realiseren. Hoe is dit in de jaren na 2020? Waarom is dit een oplopend bedrag? Waarop is de bijdrage per inwoner gebaseerd?

Net zoals bij de vraag van het CDA: Het bedrag van € 3,- loopt niet op maar blijft gelijk voor de periode 2020 – 2021 – 2022. Aan dat bedrag ligt geen volledig uitgewerkte berekening aan ten grondslag maar is gebaseerd op aannames en inschattingen om te komen tot een bedrag voor procesgelden om de samenwerking en uitvoering van het uitvoeringsprogramma mogelijk te maken.

5. Nu wordt een totaalbudget van € 400.000 gevraagd van EM voor de komende 4 jaar. Is het niet verstandiger om slechts tot en met deze raadsperiode geld ter beschikking te stellen?

Is het niet voorbarig om nu al een voorschot te nemen op de volgende raadsperiode gezien het feit dat ook het UVP vooralsnog blijft hangen in termen als 'onderzoeken, initiëren, analyseren, een omslag maken'.

Zo nee, waarom niet?

Zoals aangegeven bij de vraag va het CDA: de procesgelden bedragen € 3,- per inwoner per jaar voor de komende 3 jaar op basis van de meerjarenbegroting.

De uitvoering van het UVP blijft niet 'hangen' in de genoemde aspecten maar zal ter hand worden genomen door middel van concrete projectopdrachten waarin ambitie, resultaat, risicoprofiel zijn opgenomen en waarmee projectbeheersing voor wat betreft geld, organisatie, kwaliteit, informatie- communicatie participatie en planning zijn geborgd. Ieder gemeente kan voor zich beslissen of men wil participeren d.w.z. de 'coalition of the willing'. Het betreft dan zaken die snel kunnen worden opgepakt en uitgevoerd (quick wins) en zaken die een langere doorlooptijd kennen. Het samenwerkingsproces Middengebied is daarmee onmiskenbaar meerjarig. Er zou wellicht een periodiek evaluatie moment kunnen worden ingebouwd.

6. Gezien de meerdere samenwerkingsverbanden in de Zuid-Limburgse regio op diverse onderwerpen, zou het voor de handen liggen om ook de in het project Middengebied beoogde doelstellingen te bereiken met de 16 gemeenten van de regio Zuid-Limburg. Bestaat nu niet het gevaar dat gemeenten in verschillende gremia met de rug tegen elkaar gaan staan in plaats van de handen in elkaar te slaan?
Nu reeds blijkt de controverse op onderdelen tussen Vaals en GW /EM, tussen Voerendaal en Simpelveld, tussen Heerlen en Landgraaf, tussen Meerssen en Maastricht, etc.

Met de Agenda voor Zuid-Limburg hebben 16 gemeenten hun gezamenlijke visie neergelegd over de ontwikkeling van Zuid-Limburg. Deze agenda is opgebouwd uit Randstad Zuid-Limburg (Soete I) en Van groen hart tot groene long (Soete II). In Soete II (Van groen hart tot groene long) en het daaropvolgende Uitvoeringsprogramma Middengebied is de samenwerkingsopgave voor het Middengebied (9 gemeenten) op inhoud vastgelegd.

Om deze samenwerkingsopgave te bereiken wordt, zoals gezegd, nu nagedacht over de invulling van de governance, waarbij ook de relatie tot de tripool / Zuid-Limburg nadrukkelijk aandacht verdient.

Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om met de rug naar elkaar te gaan staan. De relatie tussen Middengebied en de Tripool centrumgemeenten is essentieel waarin de verhouding stand en land centraal staat. Op tal van gebieden zullen belangen parallel en gemeenschappelijk lopen. De samenwerking in het Middengebied vindt plaats met een open blik naar andere uitvoeringsorganisaties, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Zie ook de inleidende context.

7. Pag.4 Maatschappelijke effecten.
Hier wordt een onderscheid gemaakt tussen het proces en het Uitvoeringsprogramma. In het UVP worden ook voornamelijk intenties genoemd, geen concrete plannen. Waarom worden er geen concrete voorbeelden genoemd in het UVP?
Heeft men die wel op het oog en zo ja, welke?

In het UVP worden zowel op tactisch niveau als op operationeel niveau aangegeven wat er concreet wordt gedaan. De ambities uit Soete 2 zijn vertaald naar doelstelling en uitvoeringsactiviteiten. Met name onder operationeel zijn concrete voorbeelden te vinden. Dit is per programmaliijn ook zo gepresenteerd tijdens de gezamenlijke raadsinformatiebijeenkomst op 11 december in de Polfermolen te Valkenburg aan de Geul. De verdere uitvoering van het UVP zal ter hand worden genomen door middel van concrete projectopdrachten.

8. UVP
Wie zit er aan het roer? Wie bepaalt welke activiteiten vanuit het UVP worden ondernomen? Wordt er aan een directie gedacht? Personeel?

Zoals aangegeven wordt er op dit moment gewerkt aan een governance voor het Middengebied waarin ook deze aspecten worden meegenomen. Bij de beantwoording van de vraag van het CDA hieromtrent is dat governance perspectief geschetst. Zie ook de inleidende context.

9. Pag.3 Hoofdstuk Het verschil van het Middengebied. Het verschil waarmee?

Hiermee wordt bedoeld dat de vier uitvoeringsprogramma's zowel complementair zijn aan bestaande samenwerkingsverbanden als onderscheidend op basis van het DNA van het Middengebied en het Middengebied als Groene Long in Zuid-Limburg, zoals Luc Soete het verschil van het Middengebied uitvoerig heeft vastgelegd in het strategisch actieplan.

10. Pag.4 Graag toelichting op "Voor de investeringsagenda van € 50 miljoen wordt o.a. een beroep gedaan op De quattro helix-partijen".

De quattro helix partijen zijn de overheid, ondernemers, onderwijs en burgers. Zie ook de inleidende context.

11. Pag.7 wordt voor de 2e keer het verschil van het Middengebied opgevoerd. Ook hierna volgen overlappingsen. Wat is de reden hiervan?

De 1^e keer is die opsomming bedoeld als onderdeel van de managementsamenvatting en de 2^e keer als een opsomming van de highlights als zodanig, gevolgd door de inhoudelijke programmalijnen zelf, lijkt inderdaad een beetje dubbel in het UVP in te zitten doordat het vlak achter elkaar staat.

12. UVP landbouw en landschap. Pag.10 Ontwikkellijnen. Wat wordt bedoeld met de 4e genoemde Ontwikkellijn: Landschappelijk raamwerk?

Landschappelijk raamwerk, slaat op het kleinschalige landschap van Zuid-Limburg / Nationaal landschap dat wij graag willen behouden en versterken

13. We ondersteunen nieuwe verdienmodellen. Wordt er ook actie ondernemen om aan te zetten tot andere landbouw? Hebt u ook dwangmaatregelen ter beschikking? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke?

*Ja, zie Anders Boeren/ transitie van de landbouw (blz. 18 UVP)
Wij willen in het Middengebied starten met een analyse van de sector alsmede de inzet van een vitaliteitsmanager. Iemand die een aanspreekpunt is voor bedrijven die willen omvormen/ groeien (maar ook bedrijven die willen stoppen. Iemand die de bedrijven ook hierin begeleid.*

Eijsden-Margraten is de enige gemeente die de analyse van de sector heeft afgerond. In Q3 kan de raad een voorstel verwachten inzake de aanpak van agrarische bouwkavels in Eijsden-Margraten. De pilots die daarin onder andere voorgesteld worden, zullen niet alleen voor onze gemeente waarde hebben, maar voor de aanpak van de gehele agrarische sector in Eijsden-Margraten. Wij willen in het Middengebied niet wachten tot dat de analyse voor de gehele sector is afgerond en dan pas aan de slag gaan met een vitaliteitsmanager, maar zouden graag zien dat wij nu al aan de slag kunnen met een vitaliteitsmanager, zodat straks andere gemeenten baat hebben, bij de ervaringen die wij nu al kunnen opdoen.

Het Middengebied is ook een van de vier gebieden die meedoet in het kader van de EO Wijersprijs. Een prijs waarin ontwerpende bureaus worden uitgedaagd om een antwoord te geven op belangrijke vraagstukken. Dit jaar staat centraal:

“Schets in woord en beeld, op regionale schaal en tegen de achtergrond van de ruimtedruk vanwege klimaat, energie en verstedelijking specifieke handelingsperspectieven voor de omslag van de agrarische sector in de deelnemende regio naar duurzame kringlooplandbouw, op een wijze die zowel de voedselvoorziening als de verblijfskwaliteit van het betreffende landschap verbetert en versterkt.

Er zijn op dit moment drie ontwerpen bureaus die nog meedingen naar de EO Wijersprijs voor onze regio.

De EO Wijersprijs, is een prijs die landelijk heel veel aandacht krijgt, ook van het Rijk. Van de Stichting EO Wijers is aangegeven dat zij vasthouden aan de datum van 23 september a.s. om de winnaar bekend te maken omdat ook, zoals al aangegeven, vanuit het Rijk heel veel aandacht is voor de aan te dragen oplossingsrichtingen, waardoor wellicht ook rijks gelden hiervoor beschikbaar zouden kunnen komen.

Ook lopen er op dit moment initiatieven van bijvoorbeeld Natuurmonumenten, om landbouwgronden direct aan sluitend aan natuurgebieden, en in eigendom bij Staatsbosbeheer waar mogelijk in te zetten voor natuurinclusieve landbouw.

Dwangmaatregelen om de agrarische sector te bewegen over te stappen naar kringlooplandbouw zijn er niet. Wel zijn er maatregelen waardoor de agrarische bedrijfsvoering beperkt kan worden, denk bijvoorbeeld aan de stikstofproblematiek, en die wellicht aanleiding geven tot een andere bedrijfsvoering.

14. Pag.11 Hoe wordt het beoogde sloopfonds gevormd?

Wordt bedoeld: Duurzaamheidsfonds?

Het uitvoeringsprogramma geeft de hoofdlijnen weer die we willen oppakken. Niet iedere actie is nu al uitgewerkt. Het is juist de bedoeling om deze acties in de toekomst gezamenlijk op te pakken, aan de hand van concrete projectopdrachten. In deze opdracht wordt het doel weergegeven, de inzet die nodig is, welke partijen meedoen, en hoe het proces gaat lopen. Ook voor het duurzaamheidsfonds wordt tzt gestart aan de hand van een projectopdracht. Zijn hier extra middelen van de gemeente voor nodig wordt een voorstel hiertoe voorgelegd. Bij deze projectopdracht beslist iedere gemeente afzonderlijk of zij wel of niet willen meedoen. Willen zij meedoen betekent het ook dat ze én menskracht én financiële middelen leveren.

15. UVP Toerisme van de toekomst

Pag. 24 Gemotoriseerd verkeer zal worden ontmoedigd door bijv. Het afsluiten van wegen.

Sinds wanneer is dit mogelijk voor gemeenten?

Hoe gaat u de motoren, de scooteroptochten en de autorally's met oldtimers e.d. aanpakken?

Hoe gaat de voorgenomen lobby tegen uitbreiding van vliegverkeer gestalte krijgen?

Wanneer?

Recreatie en Toerisme moeten zoveel mogelijk positief bijdragen aan de leefbaarheid en (economische) vitaliteit van de gehele regio. Mogelijke negatieve effecten van toerisme moeten voorkomen worden of worden geminimaliseerd, bijvoorbeeld door te voorkomen dat het op momenten en plekken te druk wordt. Naast de mogelijkheden in het kader van vergunningverlening (evenementen) en handhaving gaan we slimme en duurzame mobiliteitsoplossingen voor onder andere recreanten/toeristen onderzoeken.

Fractie VVD

1. Algemeen: bijgevoegd zijn het rapport Soete II en het rapport Uitvoeringsprogramma Middengebied (JVPMG) en wel ter kennisname! Uitgebreid wordt in het raadsvoorstel ingegaan op het proces waarbij wordt aangegeven dat het primair de bedoeling was met Gulpen-Wittem een gezamenlijke raadsvergadering te houden waarbij besluitvorming over het UVP aan de orde zou komen. In Margraten zijn we “meegenomen” met het besluit van het College. Waar blijft de rol van de raad?

Vraag, wanneer is dit laatste aan de raad ter kennis gebracht. Heb ik dit gemist?

Het UVP als zodanig is op 22 oktober 2019 door de college in het Middengebied vastgesteld en met een RIB van 30 oktober 2019 toegelicht aan de gemeenteraad. Die RIB was tevens een uitnodiging voor de gezamenlijke raadsinformatiebijeenkomst op 11 december 2019 waarin het UVP - en de vier programmalijnen in het bijzonder - in aparte sessie zijn toegelicht aan de raadsleden.

2. Is vaststelling niet een bevoegdheid van de raad?

Het UVP vloeit voort uit het Strategisch actieplan Middengebied (Soete 2). Dat strategisch actieplan is gebaseerd op de gemene deler van een grote hoeveelheid beleidsdocumenten, begrotingen, strategische visies ect. die door de gemeenteraden in het middengebied eerder al zijn vastgesteld. Uitvoering van beleid is een bevoegdheid van het college vandaar dat het UVP is vastgesteld door alle colleges in het Middengebied.

Verder moet hier worden opgemerkt dat de samenwerking in het Middengebied nadrukkelijk is opgenomen in de vastgestelde meerjarenbegroting, de samenwerking middengebied aansluit bij de door de gemeenteraad vastgestelde Kadernotitie “Doelgericht Samenwerken en de samenwerking middengebied aansluit bij de prioritaire thema’s in de begroting 2020-2023.

3. Hoe kun je straks bij alle raden een uitwerking van budgetten vragen als er geen vastgesteld document ten grondslag aan ligt?

Zoals hierboven aangegeven vormen Soete 2 (complementair aan Soete 1) en het UVP als de vastgestelde documenten.

4. Maakt het rapport straks onderdeel uit van de Omgevingsvisie? - Zo ja dan is vaststelling zeer zeker aan de raad, of komen de deelrapporten straks ter vaststelling bij de raad terug?

Het Strategisch actieplan Middengebied Zuid-Limburg en het UVP vormen input voor de Omgevingsvisie. Andersom gesteld anticiperen we reeds op de toekomstige Omgevingsvisie en vindt er nauw afstemming plaats tussen de diverse disciplines RO, Erfgoed, VTH, Landschap en Toerisme bij nieuwe initiatieven voor vestiging van nieuw dagrecreatief en verblijfsaanbod in onze gemeente.

5. Het college heeft het programma eind 2019 vastgesteld waarom zolang gewacht om de raad dit ter beschikking te stellen?

Zoals aangegeven: Het UVP als zodanig is op 22 oktober 2019 door de college in het Middengebied vastgesteld en met een RIB van 30 oktober 2019 toegelicht aan de gemeenteraad en ter beschikking gesteld. Die RIB was tevens een uitnodiging voor de gezamenlijke raadsinformatiebijeenkomst op 11 december 2019 waarin het UVP - en de vier programmalijnen in het bijzonder - in aparte sessie zijn toegelicht aan de raadsleden.

6. De vraag is om dit jaar 75.000,- vrij te maken voor procesmatige invulling van het Uitvoeringsprogramma Middengebied. Waar moet ik dan aan denken?

Daarbij kan worden gedacht aan externe onderzoeken, compensatie van ambtelijke capaciteit, (raads- en college-) bijeenkomsten, publicaties en andere kosten ten dienste van het samenwerkingsproces als zodanig. Zie ook de inleidende context.

7. In 2020 gaan de samenwerkende gemeente van start. Het zijn 5 programmadelen. Volgend jaar wordt 100.000,00 gevraagd. Waarmee gaat onze gemeente mee van start?

Binnen de 4 programmalijnen wordt momenteel gewerkt aan projectopdrachten voor de vier programmalijnen waarbij eerst de projecten die relatief snel kunnen worden uitgevoerd worden opgepakt (quick wins).

Fractie PVDA D66 GROENLINKS

1. We worden gevraagd toestemming te geven voor een bijdrage van 75000 euro (3 euro per inwoner). Hoe gaat dit geld besteed worden en op grond waarvan stijgt het bedrag tot uiteindelijk 6 euro per inwoner?

Deze vraag is beantwoord bij de eerdere vragen daaromtrent.

2. Wat is de termijn die jullie voor ogen hebben bij QW (Quick Win) En wat is die termijn als het om de LTA (lange Termijn activiteiten) gaat?

Bij de termijn bij Quick Win wordt gedacht aan uitvoering in 2020/2021 en voor de LTA is niet echt een concrete termijn in jaren te noemen. Quick win is bijvoorbeeld de deelname aan de EO Wijersprijz. Deze wordt in september 2020 beëindigd met de bekendmaking van de winnaar. Vervolgens is het aan de gemeenten wat ze doen met de resultaten die ontwerpbureau heeft opgeleverd. Het betreft over het algemeen zaken die in de loop van dit jaar opgepakt kunnen worden en binnen nu en plm. 1 jaar afgerond kunnen zijn.

Lange termijn zijn zaken die ook een lange termijn in beslag nemen, en waarvan de realisering complexer is en naast inzet van de gemeenten, ook betrokkenheid en inzet vanuit stakeholders vereist is.

Hoe is de monitoring geregeld?

De uitvoering van projecten zal ter hand worden genomen door middel van concrete projectopdrachten waarin ambitie, resultaat, risicoprofiel zijn ingevuld en waarmee de projectbeheersing aan de voorkant voor wat betreft geld, organisatie, kwaliteit, informatie-communicatie participatie en planning zijn geregeld. Ook in de governance zal moeten worden voorzien in voortgang en monitoring. Daarnaast zijn uiteraard de P&C instrumenten voorhanden om zaken te monitoren en te verantwoorden. Zie ook de inleidende context.

3. Als wij hiermee instemmen, stemmen we dan ook in met die geleidelijke stijging naar 6 euro of komen er tussentijdse evaluatiemomenten op grond waarvan wij de volgende stap kunnen goedkeuren?

Zoals aangegeven is er geen geleidelijke stijging naar 6 euro maar blijven de procesgelden €3,- euro per inwoner per jaar.

4. Waarom is er zonder overleg wel een proces als dit mogelijk in coronatijd en liggen processen in het verlengde hiervan met 3 gemeentes stil?

Wellicht meer een vraag voor de oordeelsvormende vergadering?

5. Op welke punten, activiteiten, initiatieven is Eijsden-Margraten aan de bal om het voortouw te nemen? Wat doen we zelf?

Zoals aangegeven zullen de projectopdrachten aan iedere gemeente worden voorgelegd waarbij iedere gemeente voor zich bepaald of wel of niet wordt deelgenomen aan de verdere uitvoering (coalition of the willing). Het UVP sluit verder goed aan bij de prioritaire thema's van de gemeente Eijsden-Margraten, te weten: Landschap., Landbouw en Plattelandseconomie, Lifestyle en Duurzaamheid, Klimaat & Energie. Daarbij zal Eijsden-Margraten bij de samenwerking Middengebied een voortrekkersrol vervullen ten aanzien van de programmalijn Landschap en landbouw en worden uitdagingen op toeristisch gebied van strategisch/tactische aard eveneens gepositioneerd in het Middengebied.

6. In het artikel worden diverse zaken genoemd waar men mee aan de slag wil, waarvoor door de coronatijd nieuwe inzichten zijn ontstaan. Wordt daar nog eens apart naar gekeken en kan het dat er daardoor plannen wijzigen?

Voorbeelden;

- Het groene gebied is een gewild product en dreigt overlopen te worden als men alleen nog in Nederland op vakantie kan: spreiding en maatregelen tegen bepaalde doelgroepen worden voorgesteld.

Sinds een aantal jaren wordt getracht de verschillende recreanten-stromen zo veel mogelijk te scheiden. Zowel in de Visie Vrijtijdseconomie Zuid-Limburg als het Middengebied constateren we dat het inderdaad op sommige momenten en plekken in Zuid-Limburg te druk is (de resultaten van het bewonersonderzoek Toerisme laten overigens zien dat dit in Eijsden-Margraten nogal meevalt). We geven hiertoe onder andere prioriteit aan het werken aan lokale maatwerkoplossingen voor deze plekken (hotspots) zoals het verleggen van routes en realiseren van nieuwe verbindingen zodat routegebonden recreatie beter kan worden verdeeld over de ruimte. Daarbij is het belangrijk dat de bezetting van de accommodaties ook op de rustige momenten van het jaar voldoende is, en is het economisch en qua impact op milieu en omgeving goed als gasten langer verblijven. Dit gebeurt op regionale schaal en in samenwerking met belangengroepen en andere partners. Zowel in de visie als in het toekomstig Uitvoeringsprogramma is en blijft dit een belangrijk aandachtspunt.

- Verzorgingshuizen blijken besmettingsnesten, waardoor ouderen in eenzame opsluiting terecht komen, maar langer alleen thuis betekent ook vaak eenzaamheid.

In deze corona tijd is het voor iedere gemeente van belang de kwetsbare inwoners te ondersteunen. Dit is echter iets dat moeilijker op "middengebied" niveau opgepakt kan worden. Het middengebied kan zich meer richten op alternatieve vormen van wonen, zodat wonen en zorg meer aangepast wordt op nieuwe of andere behoeften van inwoners. De acute zorg voor kwetsbare, eenzame inwoners wordt lokaal opgepakt door bijvoorbeeld een sociaal team of participatiecoach.

- Door de crisis heeft het lokale product en de boerderijwinkel een boost gekregen

Het versterken van de korte ketens zal zeker een onderdeel zijn van het uitvoeringsprogramma Vitale Samenleving. De boerderijwinkel en zijn betekenis voor de lokale gemeenschap vormt onderdeel van het streven om inwoners/ondernemers de kans geven om een bijdrage te leveren aan de lokale gemeenschap/economie, door middel van een verkenning van een op te richten ketencoöperatie rondom lokaal voedsel waar ook burgers en ondernemers lid van kunnen zijn. We sluiten bij verkenning aan bij de samenwerking in het Middengebied waar het gaat om gezamenlijke promotie van streekproducten/diensten (eventueel keurmerk) uit de regio.

- Toeristische ondernemingen hebben het zwaar. Hoe heeft dat invloed op de plannen zoals ze nu zijn.

De huidige plannen zetten juist in op economische structuurversterking met als pijlers onder andere kwaliteit, economische draagbaarheid en duurzaamheid van het bestaande en toekomstige aanbod. Inmiddels is er als gevolg van de Coronacrisis in VTE verband een ambtelijke Taskforce Toerisme Zuid-Limburg ingesteld. Deze taskforce is gericht op een herstelloffensief van het toerisme in Zuid-Limburg na de Coronacrisis.

De basis voor deze taskforce vormt een onlangs ingebracht advies van Visit Zuid-Limburg met Maastricht Marketing om bij (een eventueel gefaseerde) opheffing van de Corona lock-down direct een uitvoeringsplan in werking te stellen om de toeristische sector van Zuid-Limburg er economisch gezien weer bovenop te helpen.

7. Het duurzaamheidsfonds, wie gaat dat vullen?

Het uitvoeringsprogramma geeft de hoofdlijnen weer die we willen oppakken. Niet iedere actie is nu al uitgewerkt. Het is juist de bedoeling om deze acties in de toekomst gezamenlijk op te pakken, aan de hand van concrete projectopdrachten. In deze opdracht wordt het doel weergegeven, de inzet die nodig is, welke partijen meedoen, en hoe het proces gaat lopen. Ook voor het duurzaamheidsfonds wordt t.z.t. gestart aan de hand van een projectopdracht. Zijn hier extra middelen van de gemeente voor nodig wordt een voorstel hiertoe voorgelegd. Bij deze projectopdracht beslist iedere gemeente afzonderlijk of zij wel of niet willen meedoen. Willen zij meedoen betekent het ook dat ze én menskracht én financiële middelen leveren.

8. Wordt er ook nagedacht over andere energiebronnen, bijvoorbeeld waterstof?

Ontwikkelingen die van invloed zijn op duurzaamheid zullen uiteraard meegenomen worden. Echter zal niet alles tegelijk kunnen en zijn ook binnen het thema duurzaamheid prioriteiten gesteld.

9. Sectorplatform

- Is dat hetzelfde platform als waarvan sprake is in de visie vrijetijdseconomie?

Ja, een sectorplatform in de quadrupel helix-samenwerking met daarin overheden, ondernemers, cultuur en natuur, bewoners en onderwijs.

10. Pagina 10 UVP

Wij willen rol van landschapsbeheer verankeren in het ondernemerschap bij huidige en toekomstige ondernemers in de landbouw.

De maatregelen die hier staan hebben veel tijd nodig.

- starten met een analyse
- onderzoeken van mogelijkheden
- Hoe komen hier op wat kortere termijn resultaten uit waar echt handvatten gegeven worden om zaken aan te pakken? (Buitengewoon Buitengebied E-M komt al drie jaar niet met concrete acties)

Eijsden-Margraten is de enige gemeente die de analyse van de sector heeft afgerond. In Q3 kan de raad een voorstel verwachten inzake de aanpak van agrarische bouwkvelds in Eijsden-Margraten. De pilots die daarin onder andere voorgesteld worden, zullen niet alleen voor onze gemeente waarde hebben, maar voor de aanpak van de gehele agrarische sector in Eijsden-Margraten.

Wij willen in het Middengebied niet wachten tot dat de analyse voor de gehele sector is afgerond en dan pas aan de slag gaan met een vitaliteitsmanager, maar zouden graag zien dat wij nu al aan de slag kunnen met een vitaliteitsmanager, zodat straks andere gemeenten baat hebben, bij de ervaringen die wij nu al kunnen opdoen.

Het Manifest Buitengewoon Buitengebied, met daarin richtinggevende uitspraken voor onze gemeente, kunt u ook in Q3/Q4 verwachten.

- Is er ook geld voor het opkopen van grond om natuur te creëren?

Op dit moment is er binnen het Middengebied geen pot/ fonds waaruit geld gegenereerd kan worden om natuur te creëren. Het kabinet heeft onlangs (23 april 2020) aangekondigd dat zij een nationale strategie voor het landelijk gebied nodig achten. Zij willen de mogelijkheden voor het creëren van robuuste natuurnetwerken en verbindingen en het realiseren van bufferzones rond kwetsbare natuurgebieden onderzoeken. Zij hebben ook aangekondigd hier flink rijksmiddelen voor te willen inzetten. In de voor landbouw goed geschikte gebieden willen ze hier ruimte voor bieden.

Eerder is al verwezen naar onze deelname aan de EO Wijersprijz. Dit is een prijs die landelijk heel veel aandacht krijgt, ook van het Rijk. Van de Stichting EO Wijers is aangegeven dat zij vasthouden aan de datum van 23 september a.s. om de winnaar bekend te maken omdat ook, zoals al aangegeven, vanuit het Rijk heel veel aandacht is voor de aan te dragen oplossingsrichtingen, waardoor wellicht ook rijks gelden hiervoor beschikbaar zouden kunnen komen.

Ook lopen er op dit moment initiatieven van bijvoorbeeld Natuurmonumenten, om landbouwgronden direct aan sluitend aan natuurgebieden, en in eigendom bij Staatsbosbeheer waar mogelijk in te zetten voor natuurinclusieve landbouw.

- Is er geld voor een 'structurele bijdrage onder voorwaarde' aan de boeren die het landschap in de gewenste vorm moeten houden.

Nee dat geld is er op dit moment nog niet. In het Uitvoeringsprogramma is aangegeven dat wij op zoek gaan naar nieuwe verdienmodellen voor agrarisch landschapsbeheer. Dit doen we niet alleen maar samen met mede-overheden en stakeholders. Hierbij wordt ook gekeken naar de toeristische sector. Zie bijvoorbeeld hiervoor het project Limburg bloeit op, dat wij ondersteunen ,en waar de toerist €50,-- kan doneren voor 100 m2 flora en faunastroken.

11. Pagina 12 wat gaan we doen tactisch derde bolletje

- Over welke stimuleringsregelingen hebben we het hier?
- Als het een financiële stimulans is waar komt dat geld vandaan en hoe weten boeren of het blijvend is?

Wordt bedoeld p. 19 : Samen met de stakeholders onderzoeken we nieuwe verdienmodellen.....te vestigen?

Dit gaat om verdienmodellen en niet over een financiële stimulans. Een financiële stimulans is meestal eenmalig om een bepaalde ontwikkeling op gang te brengen. Een verdienmodel gaat om een model waarop de bedrijfsvoering gestoeld kan worden is daarom ook langdurig bedoeld.

12. Het Middengebied is de eerste emissieloze regio van Nederland betreffende toeristisch recreatief vervoer?

- Wat is toeristisch recreatief vervoer?

We gaan slimme en duurzame mobiliteitsoplossingen voor onder andere recreanten/toeristen onderzoeken. Hierbij moet u denken aan OV, zoals een toeristenpas voor gratis busvervoer, stimulering (elektrisch)fietsen en wandelen. In het Uitvoeringsprogramma van de Visie VTE ZL gaan we onder andere ook werken aan een Masterplan toeristische 'groene' mobiliteit hetgeen uiteraard ook nauw zal worden afgestemd met de knelpunten, behoeften, wensen en kansen voor ons Middengebied.